

УДК 351.86

DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2023.01.012>**Красівський Орест Якубович**

*доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри державної політики та врядування
Навчально-наукового інституту державного управління
Національного університету "Львівська політехніка"*

ORCID: 0000-0002-7028-6038

e-mail: orest.y.krasivskyi@lpnu.ua

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ
ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОСЛУГ ПРИ РЕФОРМУВАННІ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Розглянуто напрямки реформування публічного управління під час війни, зокрема роль залучення громадськості та цифровізації послуг. Наведено особливості, обмеження та основні інструменти залучення громадян під час прийняття важливих рішень, досліджено зміни чинного законодавства, зумовлені військовою агресією росії, здійснено аналіз впливу цифровізації послуг у країнах ЄС у динаміці за п'ять років. Розглянуто розробку та впровадження цифрових технологій в Україні, особливо їх прогрес під час війни щодо забезпечення безпеки та захисту від кібератак на державні структури та критичну інфраструктуру. Акцентовано увагу на можливостях ефективної взаємодії державних установ під час надання послуг населенню за допомогою додатку "Дія" в розбудові демократичної України на шляху до євроатлантичної інтеграції.

Ключові слова: публічне управління; реформування; залучення громадськості; прийняття рішень; цифровізація послуг; війна.

Постановка проблеми. Процес реформування публічного управління триває від початку незалежності України, починаючи від розпаду радянської системи і дотепер, коли процеси децентралізації поступово формують ефективну систему взаємодії влади на усіх рівнях, проте політична та економічна кризи, пандемія та війна змушують науковців та практиків шукати механізми виживання. Зазначені умови паралізують діяльність державних органів, підприємств, бізнесу і населення, унеможливають співпрацю всередині держави із зовнішнім світом. Оскільки багаторічна гібридна війна перейшла у повномасштабне вторгнення, то більшість населення втратило можливість мати мирне і безпечне життя, їжу, житло, роботу і навіть право брати участь у прийнятті рішень для забезпечення прозорості процесу управління, що, на жаль, збільшує корупцію і нівелює демократичні процеси в державі.

Проте військове вторгнення стало значним поштовхом до ще більшої цифровізації послуг, зокрема відкрились перспективи зменшення

бюрократичних процедур, починаючи від щоденних рутинних послуг для населення до можливості спрощення бізнес-процесів як, наприклад, необхідна допомога під час релокації підприємств із окупованих територій або територій, де відбуваються активні бойові дії. Цінними також є взаємодія між державою і населенням через інформування, проведення опитування населення через додаток “Дія”, підтримка стартапів для післявоєнного відновлення країни та допомога військовим у закупівлі необхідного обладнання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальна, економічна та екологічна кризи, спровоковані військовою агресією росії, вимагають від науковців актуальних досліджень щодо реформування публічного управління під час війни, ґрунтуючись на попередніх дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема таких, як: В. Авер'янов, В. Борденюк, О. Бориславська, Г. Бребан, К. Ващенко, Р. Войтович, Ж. Ведель, І. Грицяк, А. Коваленко, Ю. Ковбасюк, Р. Колишко, І. Лопушинський, А. Матвієнко, С. Махина, А. Мельник, Н. Нижник, Л. Сметаніна, Ю. Сурмін, В. Халипов, Л. Федулова та інші. Фундаментальні дослідження зазначених дослідників потребують актуалізації, оскільки війна в Україні та пандемія безумовно мають величезний вплив на усі процеси не тільки в межах України, але й у світі.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне проведеним науковим дослідженням процесу децентралізації та реформування публічного управління, залишаються невирішеними багато важливих проблем щодо напрямків реформування. Велика кількість наукових досліджень вказує на актуальність обраного дослідження, проте роль залучення громадськості у прийнятті рішень та цифровізації послуг під час війни потребує особливої уваги, оскільки має за мету максимальне залучення суспільства та одночасне зниження бюрократичного тиску під час вирішення щоденних проблем та задоволення потреб.

Виклад основного матеріалу. Реформування публічного управління є важливим та необхідним кроком для підвищення ефективності діяльності державних служб у процесі децентралізації, забезпечення відкритості та прозорості в діяльності державних органів, підвищення довіри до державних інституцій, зменшення корупції. Це можливо досягнути шляхом гармонізації процесу електронного управління і децентралізації, реформування місцевого самоврядування, кадрової політики та бюджетної системи, покращення процесів прийняття рішень, їх моніторингу, оцінки та контролю тощо, проте не менш важливими напрямками реформування публічного управління під час війни є ті, що наведено в табл. 1:

Таблиця 1

Напрямки реформування публічного управління

№ з/п	Напрямки	Очікуваний результат
1	Залучення громадськості	Залучення громадськості до процесу прийняття рішень може допомогти забезпечити демократичний та відкритий процес управління, а також збільшити довіру громадськості до діяльності публічних органів
2	Впровадження цифрових технологій	Розробка та впровадження цифрових технологій може допомогти забезпечити ефективніше публічне управління, зменшити витрати коштів і часу та покращити якість послуг, що надаються громадянам

Ситуація у сфері інформування із залученням громадськості під час прийняття рішень зазнала суттєвих змін на державному та локальному рівнях після 24 лютого 2022 р. через військову агресію і, відповідно до Постанови КМУ “Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану” [2], було повністю або частково обмежено доступ до публічної інформації. На територіях, які були окуповані або на яких відбувались активні бойові дії, в силу відсутності українського мобільного зв’язку і інтернету, органи влади не мали фізичної можливості інформувати населення, а в віддалених областях місцева влада приймала рішення щодо можливості і суті інформування, що безумовно негативно вплинуло на не тільки демократичні процеси, але й загалом інформування населення. Зазначені кроки мали на меті обмеження інформації, яку міг отримати ворог для завдання ще більшої шкоди, а також уникнення хакерських атак.

Основні інструменти залучення громадян, що використовують для прийняття важливих рішень, наведені у доповіді “Стан інформування і залучення жителів громад в умовах воєнного стану” [9]:

- 72 % – громадські слухання;
- 50 % – проведення круглих столів, конференцій, робочих груп тощо;
- 48 % – консультації з громадськістю;
- 46 % – загальні збори;
- 37 % – електронні петиції;
- 30 % – місцеві ініціативи;
- 28 % – бюджет участі;

- 27 % – різні форми опитування (електронні опитування, скриньки відгуків та пропозицій тощо);
- 24 % – консультативно-дорадчі органи (громадські ради);
- 19 % – органи самоорганізації населення;
- 17 % – конкурси проєктів для місцевих громадських організацій, соціальне замовлення;
- 1 % – громадська експертиза;
- 2 % – не використовується жоден із вищеперерахованих.

Згідно з першою частиною ст. 19 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” [8], зокрема в частині залучення громадськості до процесів прийняття рішень, були запроваджені істотні обмеження, а саме неможливість здійснення масових зібрань (зборів) у вигляді страйків або ж акцій для привернення уваги суспільства до проблем, що є директивними для органів місцевого самоврядування, які втрачають можливість взаємодіяти з населенням у вирішенні нагальних питань місцевого значення (як це було до військової агресії і було безумовно проявом демократичного курсу розвитку України). Проте дозволено за погодження військової адміністрації брати участь та проводити громадські слухання чи збори громадян за місцем проживання, тобто проявляти свою волю, проте не безпосередню участь у прийнятті рішень на відповідному рівні.

Ще одним інструментом залученості громадськості є електронна петиція, за допомогою якої насамперед активні користувачі інтернету мають змогу акцентувати увагу Президента України на важливих проблемах або/та способах її вирішення. Набравши необхідну кількість онлайн-голосів, електронна петиція розглядається Гарантом і таким чином забезпечується право на залученість громадян до питань державного рівня.

Також у контексті онлайн-залучення громадськості можна віднести можливість проведення круглих столів, конференцій, опитувань на офіційному сайті, у соціальних мережах і месенджерах або через Google-форми.

У березні 2022 р. була прийнята Постанова КМУ “Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” № 252 [3], яка знівелювала довоєнну практику місцевого населення брати участь у формуванні громадського бюджету як ключового механізму демократії на місцевому рівні. Зміна цільового призначення коштів в місцевих бюджетах обґрунтовується зміною пріоритетів, а саме оборонною/гуманітарною потребою України від військового вторгнення сусідньої держави. Також наразі відсутня можливість проведення конкурсів громадського бюджету або відтермінування реалізації проєктів бюджетів участі населення, оскільки казначейська служба блокує

таке формування місцевих бюджетів, відповідно до Постанови КМУ “Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану” № 590 від 09.06.2021 р. [9].

Виходячи з щорічного агрегованого індексу цифровізації (DESI) для країн-членів Європейського Союзу за період 2017–2022 рр. (зважений індекс від 0 до 100), країнами, які стабільно займали рейтинг найбільш цифровізованих в Європейському Союзі, були Фінляндія (69,6), Данія (69,33), Нідерланди (67,37) та Швеція (65,22), що наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Щорічний агрегований індекс цифрової економіки та послуг суспільству (DESI) для країн-членів Європейського Союзу у 2017–2022 рр.

Характеристика	Роки					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Фінляндія	47,85	50,37	54,14	58,43	63,16	69,6
Данія	46,48	48,69	52,05	55,97	65,25	69,33
Нідерланди	45,59	48,06	50,52	54,68	62,36	67,37
Швеція	45,71	48,74	51,96	55,75	60,49	65,22
Ірландія	41,34	44,1	46,7	50,81	57,11	62,74
Мальта	41,69	43,85	47,45	51,52	54,46	60,88
Іспанія	40,52	43,37	47,04	49,72	54,81	60,77
Люксембург	43,83	45,82	47,73	51,2	55,04	58,85
Естонія	41,34	43,98	46,57	49,05	53,15	56,51
Австрія	36,37	38,43	41,22	43,62	50,52	54,68
Словенія	35,7	37,86	40,89	42,92	47,96	53,37
Франція	33,84	35,93	39,46	42,53	45,92	53,33
Німеччина	33,44	35,3	38,35	42,06	47,07	52,88
Португалія	35,48	37,85	40,31	43,35	45,86	50,76
Бельгія	35,73	38,04	40	44,24	46,71	50,31
Латвія	37,4	39,4	40,98	44,06	46,13	49,71
Італія	28,16	30,56	34,34	36,72	40,85	49,25
Чехія	31,83	34,19	37,19	39,54	43,37	49,14
Кіпр	29,15	30,4	32,72	35,34	39,98	48,35
Хорватія	30,37	32,15	35,06	37,01	43,07	47,55
Угорщина	28,26	30,11	32,18	35,84	38,72	43,76
Словаччина	29,78	31,68	33,25	36,19	39,95	43,45
Польща	24,93	27,12	29,78	33,2	36,53	40,55
Греція	22,36	23,53	25,53	27,57	32,51	38,93
Болгарія	23,9	25,79	28,04	29,82	32,65	37,68
Румунія	19,4	20,72	22,37	24,73	27,43	30,58

Джерело: [10].

Ці країни отримали високі бали за всіма категоріями, вимірними в індексі цифрової економіки та суспільства ЄС (DESI), тобто людський капітал, підключення, інтеграція цифрових технологій та цифрові державні послуги. З іншого боку, країни-члени, які опинилися в нижній частині рейтингу DESI, були переважно новими державами-членами, які приєдналися до ЄС з 2004 р. Деякі країни досягли великих успіхів у цифровізації своєї економіки та суспільства за цей п'ятирічний період, включаючи Італію (49,25), Чехію (49,14), Кіпр (48,35) [10].

Отже, розробка та впровадження цифрових технологій є важливим завданням, а особливо це є під час війни в Україні. З одного боку, цифрові технології можуть допомогти у забезпеченні безпеки та захисту від кібератак, які можуть бути спрямовані на державні структури та критичну інфраструктуру.

З іншого боку, цифрові технології можуть бути використані для підвищення ефективності військових операцій. Наприклад, за допомогою дронів можна здійснювати розвідку та надавати інформацію про розташування ворожих сил, а також за допомогою систем штучного інтелекту можна розробляти більш точні стратегії та тактики бойових дій.

Одним із головних напрямків роботи тут є створення цифрових систем моніторингу та аналізу ситуації на передовій. Такі системи дають змогу оперативно збирати, аналізувати та передавати інформацію про рух військ, ворожі дії та інші події, що відбуваються на лінії фронту. Це дає змогу здійснювати більш точне планування військових операцій та реагувати на загрози швидше та ефективніше.

Також важливим є розвиток цифрової інфраструктури для забезпечення зв'язку та обміну інформацією між військовими підрозділами та командуванням. Це може здійснюватися за допомогою захищених мереж зв'язку та інших цифрових технологій, які забезпечують конфіденційність та безпеку обміну інформацією.

Також важливо забезпечити можливість зв'язку та обміну інформацією між різними підрозділами військових сил та між ними та цивільними структурами. Для цього можуть бути використані системи зв'язку на базі супутникових технологій та мережі зв'язку між об'єктами критичної інфраструктури.

Нарешті, цифрові технології можуть бути використані для забезпечення ефективної гуманітарної допомоги постраждалим від війни. Наприклад, за допомогою систем штучного інтелекту можна автоматизувати процес пошуку людей, які потребують допомоги, а також за допомогою розроблених мобільних додатків можна забезпечити швидкий та ефективний розподіл гуманітарної допомоги.

Крім того, важливо розвивати цифрові технології для забезпечення захисту прав та свобод громадян, які перебувають на тимчасово окупованих територіях. Це може включати створення захищених цифрових каналів для забезпечення доступу до інформації, яка допоможе у захисті їх прав та свобод, а також розробку цифрових інструментів для моніторингу та документування порушень прав людини на цих територіях.

Війна в Україні є важкою проблемою, що вимагає негайної реакції та рішучих дій для її вирішення. Розробка та впровадження цифрових технологій може стати ефективним інструментом у боротьбі з агресором та відновленні мирного життя в Україні.

Одним із напрямів розробки цифрових технологій може стати впровадження системи електронного документообігу в державних структурах. Це дасть змогу ефективніше контролювати документообіг та уникнути можливих фальсифікацій. Крім того, це може забезпечити швидший та ефективніший доступ до документів та інформації, що є особливо важливим в умовах війни.

Також можна впровадити цифрові системи контролю за ввезенням та вивезенням товарів, що допоможе запобігти нелегальному ввезенню зброї та інших товарів, що можуть бути використані в агресії проти України.

Крім того, необхідно розробити та впровадити цифрові системи моніторингу та прогнозування надходження ворожих сил та підрозділів на територію України. Це допоможе ефективніше контролювати ситуацію на передовій та розподіляти військові ресурси з урахуванням прогнозованих ризиків.

Загалом, розробка та впровадження цифрових технологій може стати ефективним інструментом у боротьбі з ворогом та відновленні мирного життя в Україні. Однак важливо також не забувати про необхідність захисту конфіденційної інформації та забезпечення кібербезпеки як в Україні, так і в усьому світі.

Вже більше ніж рік росія намагається забрати зв'язок та інтернет. Міністерство цифрової трансформації України разом із мобільними операторами та інтернет-провайдерами відновлюють, під'єднують та відбудовують мережі зв'язку, зокрема:

- було відновлено мобільний зв'язок у 480 населених пунктах, які були пошкоджені під час бойових дій або звільнені (80 % мереж);
- відбудовано 1600+ веж;
- встановлено 40 тисяч Старлінків для можливості забезпечення зв'язку в разі його відсутності;
- запустили національний роумінг, яким щодня користується приблизно 1,5 млн українців;

- 4 млн українців телефонують близьким до ЄС без переплат за роумінг;
- вперше підключили 85 тисяч українців у 300 селах до швидкісного інтернету;
- провели WI-FI в укриття 3000+ українських шкіл [6].

Яскравим прикладом цифровізації став чатбот єВорог (@evorog_bot (Почали розробку 27 лютого і закінчили вночі 7 березня 2022 р.). Чатботом скористалися понад 462 тисячі українців. Але найважливіше – чатбот інтегровано до системи ситуаційної обізнаності, якою користуються військові ЗСУ щодо переміщення ворожої техніки і порівняння інформації з БПЛА або супутників.

Україна почала шлях цифровізації три роки тому. За цей час команді Мінцифри вдалося зробити те, на що інші країни витрачають двадцятиріччя, а саме вже зараз кардинально змінилася технологічна культура в державі. Українці звикли, що всі найпопулярніші послуги можна отримати в Дії. Наглядною є кількість бізнесів, які відкрили через Дію після 24 лютого, а саме +136 тисяч автоматичних ФОП та +4 тисячі ТОВ [6].

На сьогодні застосунок “Дія” [4] містить такі послуги, як: можливість підписувати європейські документи Підписом-EU, який відповідає регламенту eIDAS Європейського Союзу; робота; пенсії; пільги та допомога; сім’я; ліцензії та дозволи; безпека та правопорядок; транспорт; земля, будівництво, нерухомість; довідки та витяги; навколишнє середовище; здоров’я; документи та громадянство; підприємництво. Всі ці послуги надаються і є доступними для фізичних та юридичних осіб, зокрема внутрішньо переміщених осіб та релокованих підприємств. Стрімка цифровізація зменшує бюрократію у відносинах владних інституцій із суспільством, мінімізує корупцію в органах публічної влади і наближає інтеграційні процеси України до євроатлантичного простору.

За інформацією Міністерства цифрової трансформації України, реальний антикорупційний та економічний ефект від цифровізації за два роки – 16,3 млрд грн, потенційний – 48 млрд грн.

У найближчі кілька років в Україні планується технологічна революція, яка долатиме корупцію завдяки ухваленню Урядом Державної антикорупційної програми на 2023–2025 рр. У програмі є 63 проекти цифровізації, які стосуються онлайн-послуг, роботи з реєстрами, спрощення умов для бізнесу та інше.

Топ-пріоритети цифровізації:

- запровадження реєстру зруйнованого майна;

- упровадження єАкцизу для детінізації алкогольного та тютюнового ринку;
- автоматизація реєстру моряків;
- повна цифровізація розмитнення авто [6].

Отже, зазначені пріоритети вказують на впевнені антикорупційні кроки, які забезпечать розвиток України на євроатлантичному шляху інтеграції у світовий простір.

Висновки. Залучення громадськості до процесу прийняття рішень в умовах війни є важливою складовою ефективного управління кризовими ситуаціями. Війна – це складна ситуація, яка вимагає швидких і дієвих рішень. Залучення громадськості має забезпечити підтримку і відкритість управлінських рішень, які приймаються в умовах війни. Одним із ключових аспектів залучення громадськості до процесу прийняття рішень в умовах війни є інформування населення про ситуацію на фронті і про рішення, які приймаються в соціальній, економічній чи політичній сферах. Це може бути здійснене за допомогою засобів масової інформації, зустрічей із громадськістю, пресконференцій, петиції до Президента тощо.

Що ж до цифровізації послуг, а саме ефективної взаємодії державних установ під час надання послуг населенню (усім громадянам країни, зокрема вимушено через військову агресію внутрішньо і тимчасово переміщеним особам, фізичним і юридичним особам-підприємцям), то можемо зазначити про значний успіх, оскільки через застосунок “Дія” є можливість швидко і якісно отримати юридичні, соціальні, економічні та безпекові послуги, а також брати участь в опитуваннях, тим самим беручи участь у розбудові демократичної України на шляху до євроатлантичної інтеграції.

Список використаної літератури

1. Вплив воєнного стану на громадську участь в Україні / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/research-influence-of-martial-law-on-the-civil-participation-in-ukrain/1680a79d85>.
2. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану : Постанова КМУ № 263 від 12.03.2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voennogo-stanu-263>.
3. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану : Постанова КМУ № 252 від 17.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text>.
4. Дія. URL: <https://diia.gov.ua/>.

5. Конституції України // Відомості Верховної Ради України № 2222-IV від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/>.
7. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України № 64/2022 від 14.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
8. Про правовий режим воєнного стану : Закон України № 766-VIII від 10.11.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
9. Стан інформування і залучення жителів громад в умовах воєнного стану // Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16040>.
10. Annual aggregate digital economy and society index (DESI) scores for European Union member states from 2017 to 2022 // Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1372137/eu-digitalization-desi-member-states/>.

Krasivskyi Orest Yakubovych

*Doctor of Sciences in History, Professor,
Head of the Department of Public Policy and Governance,
Educational and Scientific Institute of Public Administration subordinated to Lviv
Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-7028-6038
e-mail: orest.y.krasivskyi@lpnu.ua*

SPECIFIC FEATURES OF PUBLIC INVOLVEMENT AND DIGITALIZATION OF SERVICES WHEN REFORMING PUBLIC ADMINISTRATION DURING THE WAR

Formulation of the problem. Reforming of the public administration begun with Ukraine's independence, starting with the collapse of the Soviet system, and up until now, when decentralization gradually forms an effective system of interaction between authorities at all levels. However, political and economic crises, pandemics and war force scientists and practitioners to look for survival mechanisms. These conditions paralyze the activities of state bodies, enterprises, businesses and the population, making cooperation both within the state and with the outside world impossible. Since the multi-year hybrid war turned into a full-scale invasion, the majority of the population lost the opportunity to have a peaceful and safe life, food, housing, jobs and even the right to participate in decision-making to ensure the transparency of the governance process, which unfortunately increases corruption and destroys democratic processes in the state.

However, military invasion became a significant impetus for even greater digitalization of services; in particular, the prospects for reducing bureaucratic procedures were opened, from daily routine services for people to simplification of business processes, such as the necessary assistance in relocation of enterprises from occupied territories or territories where active hostilities are taking place. Interaction between the state and the population through informing, surveying via Diya application, supporting startups for the post-war reconstruction of the country, and helping the military in purchasing the necessary equipment are also of great value.

Analysis of recent research and publications. Social, economic, and environmental crisis provoked by Russia's military aggression requires scientists to carry out modern research on reformation of public administration during the war, based on previous studies

by both foreign and domestic scientists, in particular such as: V. Averianov, V. Bordeniuk, O. Boryslavska, H. Breban, K. Vashchenko, R. Voitovych, Zh. Vedel, I. Hrytsiak, A. Kovalenko, Yu. Kovbasiuk, R. Kolyshko, I. Lopushynskiy, A. Matviienko, S. Makhyna, A. Melnyk, N. Nyzhnyk, L. Smetanina, Yu. Surmin, V. Khalypov, L. Fedulova and others. Fundamental studies by these researchers need an update, since the war in Ukraine and the pandemic definitely have a huge impact on all processes not only within the borders of our state, but also in the world.

Determination of previously unresolved parts of the general problem. Paying due attention to the scientific studies of decentralization and reforming of public administration already conducted, many important problems regarding the very directions of reforming remain unsolved. A large number of scientific studies indicate the relevance of the selected study, but the role of public involvement in decision-making and digitalization of services during the war requires special attention, as it aims to maximize the involvement of society and simultaneous reduction of bureaucratic pressure in solving daily problems and meeting needs.

Presenting the main material. Reforming public administration is an important and necessary step for increasing the efficiency of public services in the process of decentralization, ensuring openness and transparency in the activities of state bodies, increasing trust in state institutions, and reducing corruption. This can be achieved by harmonizing the process of electronic management and decentralization, reforming local self-government, personnel policy and the budgeting system, improving decision-making processes, their monitoring, evaluation and control, etc. However, involvement of the public in the process decision-making and development and implementation of digital technologies are no less important areas of reforming public administration during the wartime.

The tools for involving residents in decision-making processes have suffered significant restrictions: part one of Article 19 of the Law of Ukraine “On Martial Law” prohibits strikes, mass gatherings and actions. Accordingly, most local self-government bodies interpret this regulation as a direct ban on holding any meetings of residents, including the mechanisms of involvement in solving local issues. Although, during martial law, it is still possible to hold public hearings or general meetings of residents at the place of residence, by agreement with the local military administration.

Therefore, development and implementation of digital technologies is an important task, especially in times of war in Ukraine, as they can help ensure security and protection against cyber-attacks that target government structures and critical infrastructure. Ukraine stepped to the path of digitalization three years ago. Ukrainians got used to the fact that they can obtain all the most popular services via Diia application. In particular, these are: signing European documents with Diia. Signature-EU, which complies with the eIDAS regulation of the European Union; yeRobota; pensions, benefits and aids; family; licenses and permits; security, law and order; transport; land, construction, real estate; informational references and excerpts; environment; health; documents and citizenship; entrepreneurship.

Conclusions. Involvement of the public in the decision-making process during wartime is an important component of effective crisis management. War is a complex situation that requires quick and effective solutions. Involvement of the public should ensure support and openness of administrative decisions made in the conditions of war. One of key aspects of involving the public in the decision-making process in the conditions of war is informing the public on the situation at the front, and on the decisions made in social,

economic and political spheres. This can be done via mass media, public meetings, press conferences, petitions to the President, etc.

As for the digitalization of services, namely effective interaction of state institutions in provision of services to the population (to all the citizens of the country, including internally and temporarily displaced persons due to military aggression, individual entrepreneurs and legal entities), we can admit a significant success. Via Diia application people can quickly and effectively obtain legal, social, economic and security services, as well as participate in surveys, thereby participating in the development of democratic Ukraine on the way to Euro-Atlantic integration.

Key words: public administration; reforming; public involvement; decision-making; digitalization of services; war.

References

1. Vplyv voiennoho stanu na hromadsku uchast v Ukraini / Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/research-influence-of-martial-law-on-the-civil-participation-in-ukrain/1680a79d85>.
2. Deiaki pytannia zabezpechennia funktsionuvannia informatsiino-komunikatsiinykh system, elektronnykh komunikatsiinykh system, publichnykh elektronnykh reiestriv v umovakh voiennoho stanu : Postanovy KMU No. 263 vid 12.03.2022 r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnych-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voennogo-stanu-263>.
3. Deiaki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhetiv u period voiennoho stanu : Postanova KMU No. 252 vid 17.06.2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text>.
4. Diia. URL: <https://diia.gov.ua/>.
5. Konstytutsii Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy No. 2222-IV vid 28.06.1996 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy. URL: <https://thedigital.gov.ua/>.
7. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 64/2022 vid 14.03.2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
8. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu : Zakon Ukrainy No. 766-VIII vid 10.11.2015 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
9. Stan informuvannia i zaluchennia zhyteliv hromad v umovakh voiennoho stanu // Detsentralizatsiia. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16040>.
10. Annual aggregate digital economy and society index (DESI) scores for European Union member states from 2017 to 2022 // Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1372137/eu-digitalization-desi-member-states/>.